

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Бізнес-планування

Галузь знань	18 «Виробництво та технології»
Спеціальність	181 «Харчові технології»
Назва освітньої програми	Ресторанні технології
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
професор кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу д.е.н., доцент Каламан Ольга Борисівна	093-501-09-66	kalaman.olga@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи бізнес-планування підприємства, механізм складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей народного господарства та форм власності.

Метою викладання навчальної дисципліни бізнес-планування є: формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань, спрямованих на пізнання методології планування діяльності організацій і складання бізнес-планів. Основними завданнями є формування чіткого уявлення про те, що успіх будь-якого бізнесу залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях й вміння їх ефективно застосовувати; набуття навичок розробки бізнес-планів та практичного використання мікроекономічного аналізу в підприємницькій діяльності й в бізнесі.

Необхідність вивчення дисципліни обґрунтовується тим, що сучасна економічна парадигма вимагає від підприємств нового підходу до внутрішньофірмового планування, в результат чого вони змушені шукати такі форми та моделі планування, які б забезпечували максимальну ефективність прийнятих рішень. Оптимальним варіантом досягнення таких рішень є бізнес-план, який дозволяє вирішити поточні і перспективні проблеми. Він включає розробку мети і завдань, що ставляться перед підприємством на найближчу і далеку перспективу, оцінку поточного стану економіки, сильних і слабких сторін виробництва, аналіз ринку і інформацію про клієнтів. Бізнес-план дозволяє показати вигідність пропонованого проекту і залучити можливих контрагентів.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Бізнес-планування» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 5. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 8. Здатність працювати автономно

ЗК 9. Навички здійснення безпечної діяльності

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 6. Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки.

СК 14. Здатність застосовувати інформаційні технології в управлінні підприємствами харчової промисловості та ресторанного бізнесу.

Навчальна дисципліна «Бізнес-планування» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

РН 15. Впроваджувати сучасні системи менеджменту підприємства.

РН 23. Мати навички з організації роботи окремих виробничих підрозділів підприємства та координування їх діяльності.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	30 / 10	30 / 10	120 / 160	3	5	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Бізнес-план як основа реалізації підприємницької ідеї.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 2. Бізнес-планування як елемент економічної політики фірми.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 3. Організація планування бізнесу.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 4. Місце та роль бізнес-плану при управлінні бізнесом.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 5. Аналітичні розділи типового бізнес-плану.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 6. Ключові розділи типового бізнес-плану.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 7. Основні елементи бізнес-планування.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 8. Технологія бізнес-планування.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 9. Управлінський бізнес-план.	18	3	3	12	18	1	1	16
Тема 10. Бізнес-плани проектів та вирішення практичних завдань управління бізнесом	18	3	3	12	18	1	1	16
Усього годин	180	30	30	120	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Бізнес-планування» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Бізнес-план як основа реалізації підприємницької ідеї. Реферат 1. Накопичення та аналіз підприємницьких ідей. 2. Загальна характеристика бізнес-плану. 3. Склад та структура розділів бізнес-плану.	12	16
2	Тема 2. Бізнес-планування як елемент економічної політики фірми Реферат 1. Цілі та плани у бізнесі організації. 2. Етапи та сутність планування бізнесу. 3. Види внутрішньофірмового планування. 4. Особливості бізнес-планування як форми планування.	12	16
3	Тема 3. Організація планування бізнесу Реферат 1. Масштаб та рівні планування бізнесу. 2. Система бізнес-планування у малих та середніх підприємствах. 3. Організація системи бізнес-планування. 4. Механізм планування бізнесу. 5. Інформаційні технології у системі планування бізнесу.	12	16
4	Тема 4. Місце та роль бізнес-плану при управлінні бізнесом Реферат 1. Функції бізнес-плану під час управління бізнесом. 2. Ключові компоненти типового бізнес-плану. 3. Аналіз зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища.	12	16
5	Тема 5. Аналітичні розділи типового бізнес-плану Реферат 1. Характеристика розділів типового бізнес-плану: аналітичні, ключові програми. 2. Оформлення бізнес-плану, резюме. Опис галузі. Характеристика об'єкта бізнесу. 3. Аналіз галузі. Аналіз цільового ринку. Аналіз конкуренції.	12	16
6	Тема 6. Ключові розділи типового бізнес-плану Реферат 1. Маркетинговий план. Стратегії маркетингу. 2. Операційний план. Виробництво. 3. Організаційний план. 4. Фінансовий план.	12	16

	5. Оцінка та страхування ризику.		
7	Тема 7. Основні елементи бізнес-планування Реферат 1. Стратегічне та інвестиційне планування. Стратегічні цілі організації. 2. Інвестиційний план (проект). 3. Призначення, структура та методика розрахунків основних документів фінансового планування.	12	16
8	Тема 8. Технологія бізнес-планування Реферат 1. Основні технології продукції бізнес-планування. 2. Види моделей, що застосовуються під час бізнес-планування. 3. Особливості розробки моделей бізнес-процесів.	12	16
9	Тема 9. Управлінський бізнес-план Реферат 1. Сутність та призначення управлінського бізнес-плану. 2. Загальний план виробництва. 3. Упорядкування планів підрозділів. 4. Контроль виконання та коригування управлінського бізнес-плану.	12	16
10	Тема 10. Бізнес-плани проектів та вирішення практичних завдань управління бізнесом Реферат 1. Бізнес-проект як інноваційний задум. 2. Бізнес-плани на вирішення практичних завдань управління бізнесом (цільові бізнес-плани). 3. Макети деяких видів цільового бізнес-плану.	12	16
	Всього	120	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
<i>Підсумковий контроль</i>			
залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт (завдань) за заданою тематикою	-//-	Перевірка контрольних робіт, (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою, індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Конспект лекцій з дисципліни «Бізнес-планування» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 61 с.

3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Бізнес-планування» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 52 с.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Бізнес-планування» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О. Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 21 с.

5. Бізнес-планування : навч. посіб. / В.Ф. Гамалій, В.А. Вишневська, О.С. Хачатурян. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 186с.

6. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. Бізнес планування підприємницької діяльності : навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2019. 263 с.

7. Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гук О. В., Бабій Л. І. Механізм ефективного управління фінансовою безпекою в системі бізнес планування інноваційно орієнтованих підприємств в умовах діджиталізації та економічних викликів. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 7–8 (266–267). К, 2023. С. 52-58 <https://doi.org/10.5281/zenodo.8420772>
8. Глушенко, Л. Д., О. Й. Лесько, М. В. Бальзан. "Теоретичні аспекти та сучасні тенденції бізнес-планування на підприємстві." 2022. С. 32-37. URL: https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35237/104563.pdf?s_equence=2&isAllowed=y
9. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
10. Зарицька О. Л. Бізнес-план : підручник / Зарицька О.Л., Симак А.В., Войцеховська В.В., Поліщук І.М., Мирошенко Н.Ю. Національний 51 університет "Львівська політехніка". Львів : Видавництво "Новий Світ-2000", 2021. 303 с.
11. Ільчук П. Г. Бізнес-планування та управління проектами : навчальний посібник / Ільчук П.Г., Фещур Р.В., Якимів А.І., Когут І.В. [та 3 інших] ; Національний університет "Львівська політехніка", ТзОВ "АЙКЮ ХОЛДІНГ". Львів : Видавництво "Новий Світ-2000", 2020. 215 с.
12. Європейські стандарти бізнес-планування : навч. посібник / О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. М. Прасол, О. Д. Панова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 143 с.
13. Маматова Л.Ш. Роль бізнес-планування в управлінні підприємством. Підприємництво і торгівля. № 30, 2021. URL: <http://journalslute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/941/892>
14. Остервальдер О., Піньє І., Бернарда Г., Алан С. Розробляємо ціннісні пропозиції. Як створити продукти та послуги, яких хочуть клієнти/ пер. з англ. Р. Корнута. Київ: Наш формат, 2018. 324с.
15. Петков О.І. Методи оцінки впливу макроекономічних факторів на діяльність підприємств. Інфраструктура ринку. Випуск 15. 2018. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/15_2018_ukr/21.pdf
16. Шендерівська Л. П., Гук О. В., Мохонько Г. А. (2022). Трансформація бізнес-моделей видавництв в умовах війни та пандемії. Економічний простір, (179), С. 79-85. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-12>
17. Nikonenko, U., Maksymenko, D., Holovachko, V., Golubka, Y., Guk, O. (2023). Accounting and auditing time management: A model for enterprise sustainable development planning. International Journal of Sustainable Development and Planning, Vol. 18, No. 9, pp. 2883-2889.
18. Guk, O., Fedevych, L., Lyvdar, M., Bushovska, L., & Blyznyuk, A. (2024). ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF STATE POLICY FOR THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES: FINANCIAL ASPECT. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 1(54), 174– 187.

Допоміжна

1. Євтушенко В., Ковальова В., Ігнатов М. Роль бізнес-планування в діяльності підприємства та міжнародні стандарти щодо його складання. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 2022, 11-12 (300-301), 89-96. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-11-12-300-301-89-96>.
2. Куцай Н. С., Дубицький О. С., Онищук В. П. Особливості розробки бізнес-планування створення нового автосалону автомобілів з пробігом в Україні. Економічний простір, 2020, (155), 25-29. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/155-5>
3. Ліпчевський А. 10 Генераторів Бізнес-Планів на Основі ШІ для Запуску Будь-Якого Бізнесу у 2023 році. LinkedIn. <https://griml.com/kL4FW>.
4. Лященко Ю. Як самостійно скласти дієвий бізнес-план: етапи планування, структура і обсяг. Дія Бізнес. <https://business.diia.gov.ua/cases/sistematizacia-biznes-procesiv/ak-samostijnosklasti-dievij-biznes-plan-etapi-planuvanna-struktura-ta-obsag>.
5. МакФарланд А. 9 найкращих генераторів бізнес-планів AI (вересень 2024 р.). <https://www.unite.ai/uk/business-plan-generators/>.
6. Lemish K., Nestorenko T., Tokarenko O. Interaction of business and education in hospitality, restaurant, and catering business in Ukraine. Journal of Modern Economic Research. 2021, 3 (4), 5-20. URL: <https://cutt.ly/nKeRkJh>.

7. Nestorenko T., Tokarenko O., Kolmakova O. Entrepreneurship in Eastern Ukraine: development in the context of armed conflict and the Covid-19 pandemic. International Relations 2021: Current issues of world economy and politics. Proceedings of scientific works from the 22nd International Scientific Conference 2nd – 3rd December 2021 510-517. URL: <https://cutt.ly/DHUw2WV>.

8. Ostenda A., Wierzbik-Strońska M., Nestorenko T. Rynek pracy a branża motoryzacyjna – aspekty społeczne, ekonomiczne i edukacja. Vzdelávanie a spoločnosť IV. Medzinárodný nekonferenčný zborník. Editoroky: doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., doc. Tetyana Nestorenko, PhD. 2019, 319-325. URL: <https://cutt.ly/uYcCUoD>.

9. Каламан О. Б., Скрібанс В. Мандрикін Д. В. Методологія формування показників ефективності стратегічних управлінських рішень на промислових підприємствах. Економічні інновації. 2021. Т.23. Вип.2 (79). С. 87-96.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр». URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>